

Faza 1/2 ispitivanja exon-skipping terapije egzona 44 kod DMD odobrena u Ujedinjenom Kraljevstvu

Očekuje se da će se tijekom ove godine pokrenuti dvodijelna klinička studija ENTR-601-44

Entrada Therapeutics objavila je da je u Ujedinjenom Kraljevstvu dobila odobrenje za početak kliničkog ispitivanja faze 1/2 ENTR-601-44, u sve većim dozama, na osobama s Duchenne mišićnom distrofijom (DMD) s mutacijom u DMD genu podložnom preskakanju egzona 44.

S ovom odlukom britanske Regulatorne agencije za lijekove i zdravstvene proizvode (MHRA), koja slijedi pozitivne nalaze iz studije na zdravim odraslim osobama, Entrada kasnije ove godine planira pokrenuti ispitivanje.

“The clearance by the MHRA marks a new phase in Entrada’s growth and, most importantly, moves us closer to realizing our commitment to families living with Duchenne muscular dystrophy,” Dipal Doshi, Entrada’s CEO, said in a company press release.

"Odobrenje od strane MHRA označava novu fazu u rastu Entrade i, što je najvažnije, približava nas ostvarenju naše predanosti osobama i obiteljima osoba s DMD", u priopćenju za medije rekao je izjavio Dipal Doshi, izvršni direktor Entrade.

Exon-skipping terapije (terapija preskakanja egzona) za cilj imaju stvoriti kraći, ali učinkoviti protein distrofin

Kroz planirano dvodijelno ispitivanje, nazvano ELEVATE-44-201, testirat će se višestruke rastuće doze ENTR-601-44 u odnosu na placebo kod osoba s DMD podložnih terapiji preskakanja egzona 44 koji su samostalno pokretni (mogu hodati), počevši "od doze za koju

vjerujemo da je učinkovita terapijska", naveo je Doshi.

Za Doshija, "ovo je još važnije budući da obitelji koje žive s DMD nemaju vrijeme na svojoj strani jer progresivno opadanje funkcije duboko utječe na kvalitetu života osoba s DMD."

U SAD-u, klinička ispitivanja ENTR-601-44 ostaju na čekanju. Američka agencija za hranu i lijekove odbila je ukinuti svoju uputu izdanu 2022. godine kao odgovor na zahtjev za pravo otvaranja prvog kliničkog ispitivanja eksperimentalne terapije. Tvrtka je primijetila da isti paket podataka podupire prvu fazu studije koju je sponzorirala u Ujedinjenom Kraljevstvu 2023. godine.

DMD je uzrokovan mutacijom DMD gena, najvećeg gena u tijelu. Najčešće nedostaje jedan ili više egzona (dijelova gena), što uzrokuje pogreške u uputama za proizvodnju proteina distrofina. Bez dovoljno distrofina, mišićne stanice se s vremenom oštećuju.

Cilj exon-skipping terapije je omogućiti tijelu da napravi kraći, ali funkcionalni oblik proteina distrofina preskakanjem specifičnog egzona na DMD genu. ENTR-601-44 se razvija za osoba s DMD koji imaju genetsku mutaciju podložnu preskakanju egzona 44.

S ENTR-601-44, egzon 44 je "zakrpan" kratkim lancem DNA, koji se naziva oligonukleotid, koji omogućuje njegovo preskakanje tijekom proizvodnje proteina distrofina. Koristi Entradinu tehnologiju Endosomal Escape Vehicle (EEV) za poboljšanje isporuke do mišićnog tkiva i sprječavanje degradacije prirodnim sustavima čišćenja stanice.

"U ovoj populaciji postoji značajna nezadovoljena medicinska potreba, s ograničenim dostupnim terapijskim mogućnostima. Jedinstvena svojstva Entradinih EEV terapijskih kandidata nude potencijal za pružanje opipljivih dobrobiti za osobe s ovom bolešću koja skraćuje život," rekao je dr- Francesco Muntoni, pedijatrijski neurolog u bolnici Great Ormond Street u Londonu.

Dvodijelno ispitivanje će procjenjivati tri rastuće doze, nakon čega slijedi optimalna doza

U prvoj fazi studije sigurnosti i podnošljivosti lijeka, koja je uključivala 33 zdrava muškarca u Ujedinjenom Kraljevstvu, ENTR-601-44 se dobro podnosio bez ozbiljnih nuspojava kada se dao kao jedna intravenozna (u venu) injekcija u dozama u rasponu od 0,75 do 6 mg/kg, izvijestila je tvrtka 2024. godine. Svih šest muškaraca kojima je data najveća doza pokazala su mjerljive razine razgradnog produkta lijeka. terapije u mišićima, gdje je rezultiralo značajnim preskakanjem egzona 44 u usporedbi s placebom.

ELEVATE-44-201 će se sastojati od dva dijela. Prvi će procjenjivati sigurnost ENTR-601-44 kod oko 24 osobe, s višestrukim dozama, vjerojatno u rasponu od 6 do 18 mg/kg, koje se daju u

intervalima od šest tjedana u tri skupine pacijenata. Također će testirati kako ENTR-601-44 ulazi u, kroz i iz tijela (njegova farmakokinetika) i njegove učinke, uključujući preskakanje egzona 44 i proizvodnju distrofina, s ciljem uspostavljanja optimalne doze.

“U drugom dijelu, istraživači će testirati optimalnu dozu za sigurnost i učinkovitost, uključujući rezultate koje su prijavili pacijenti. Očekuje se da će uslijediti otvorena produžna studija za uključene pacijente, gdje će se sigurnost i učinkovitost ENTR-601-44 ispitivati tijekom duljeg vremenskog razdoblja.

"Autorizacija ELEVATE-44-201 MHRA-e je uzbudljiv razvoj u kliničkom napretku ENTR-601-44, nove i vrlo ohrabrujuće opcije liječenja za dječake i mladiće s DMD kod kojih je egzon 44 podložan preskakanju", rekao je Muntoni. [1]

[1] Muscular Dystrophy News Today (2025). Phase 1/2 trial of exon 44 skipping therapy for DMD cleared in UK.

Dostupno na: <https://muscular dystrophy news.com/news/phase-1-2-trial-exon-44-skipping-therapy-dmd-cleared-uk/>

Dijete dobro napreduje u razvoju nakon što je majka tijekom trudnoće primala lijek za SMA

RU posljednjih nekoliko tjedana trudnoće majka je tretirana Evrysdiem kojega je dijete nastavilo primati ubrzo nakon rođenja

Majka bebe sa spinalnom mišićnom atrofijom (SMA) dobila je Evrysdi (risdiplam) posljednjih nekoliko tjedana trudnoće, a beba je počela s liječenjem SMA ubrzo nakon rođenja. Dijete, koje sada ima 2,5 godine, zasad ne pokazuje znakove SMA.

"Tijekom procjene, zaista nismo vidjeli nikakve naznake bilo kakvih znakova SMA," izjavio je u objavi bolnice dr. Richard Finkel, koautor izvješća i direktor Centra za eksperimentalnu neuroterapiju u bolnici St. JudeResearch.

Slučaj je opisan u časopisu The New England Journal of Medicine u izvješću pod naslovom "Risdiplam za prenatalnu terapiju spinalne mišićne atrofije".

SMA je genetski poremećaj uglavnom uzrokovan mutacijama u genu koji daje upute za stvaranje proteina zvanog SMN. Nedostatak ovog proteina dovodi do toga da motorni neuroni - živčane stanice koje kontroliraju kretanje odumru, što u konačnici dovodi do simptoma poput slabosti mišića i iscrpljenosti.

Evrysdi je oralna terapija koja djeluje na povećanje razine SMN proteina. Odobren je u SAD-u za liječenje SMA kod osoba sa SMA svih dobi i sa svim vrstama bolesti. Pretklinički podaci sugeriraju da aktivni sastojak Evrysdija može prijeći placentu — što znači da će, ako se lijek daje trudnici, fetus u razvoju također biti izložen lijeku.

Genetsko testiranje je ukazivalo na SMA

Obitelj ovog djeteta je prethodno imala bebu sa SMA koja je umrla sa 16 mjeseci. Budući da su roditelji bili svjesni da su nositelji bolesti (svaki je imao jednu zdravu kopiju i jednu neispravnu kopiju gena SMN1), u trudnoći je napravljeno genetsko testiranje da se vidi ima li i ova beba SMA. Rezultati su pokazali da fetus nije imao kopije gena SMN, što je, povezano s obiteljskom poviješću i drugim informacijama, bilo snažan prediktor da će se dojenče roditi sa SMA tip 1, jednim od najtežih oblika bolesti koji je bez liječenja obično smrtonosan u ranom djetinjstvu.

Tretmani za SMA kao što je to Evrysdi mogu usporiti napredovanje SMA, ali općenito ne mogu poništiti štetu koja se već dogodila. Zbog toga osoba sa SMA imaju tendenciju doživjeti najbolje rezultate kada se liječenje započne što je ranije moguće. U ovom slučaju, obitelj je, radeći u dogovoru sa svojim pružateljima skrbi, odlučila pokušati na način da majka počne uzimati Evrysdi tijekom trudnoće, u biti dopuštajući djetetu da počne liječenje prije rođenja.

Roche, tvrtka koja prodaje Evrysdi, obitelji je osigurala besplatnu terapiju za ovaj eksperimentalni postupak.

Majka je počela uzimati Evrysdi u 32. tjednu trudnoće. Uzimala je terapiju u dozi od 5 mg dnevno, što je doza odobrena za djecu sa SMA od 2 godine i starije.

Beba je rođena otprilike šest tjedana nakon što je majka počela uzimati Evrysdi. Unutar osam dana od rođenja, beba je počela uzimati Evrysdi i nastavila s terapijom.

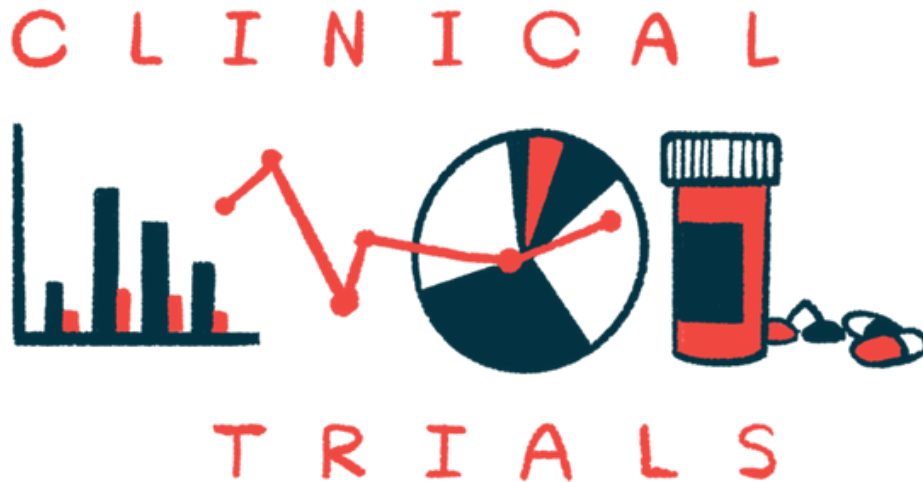
"Rezultati u ovom pojedinačnom slučaju ne mogu se generalizirati, ali mogu poduprijeti razmatranje prenatalnog liječenja SMA (Evrysidijem) identificiranog in utero", napisali su istraživači.

Dijete je imalo zdravstvenih problema, uključujući šum na srcu, probleme s vidom i zaostajanje u razvoju. Kliničari su rekli da su ti problemi vjerojatno nastali zbog problema u ranom razvoju fetusa, prije nego što je majka počela uzimati Evrysdi, iako točan uzrok nije jasan. Ali beba do sada nije iskusila nijedan od simptoma koji obično pogađaju osobe sa SMA.

"Naši primarni ciljevi bili su izvedivost, sigurnost i podnošljivost, tako da smo vrlo zadovoljni što vidimo da su majka i dijete dobro", rekao je Finkel. "Rezultati sugeriraju da bi bilo vrijedno nastaviti istraživati korištenje prenatalne intervencije za SMA." [2]

[2] SMA News Today (2025). Child doing well after mother had SMA treatment while pregnant.
Dostupno na: <https://smanewstoday.com/news/child-well-mother-sma-treatment-pregnant/>

Objavljeni rezultati za prva četiri lijeka u HEALEY ispitivanju; dva idu u daljnje testiranje

CNM-Au8 i pridopidin prelaze u treću fazu kliničkih ispitivanja

Četiri eksperimentalna lijeka za amiotrofičnu lateralnu sklerozu (ALS) testirana su u platformskom ispitivanju HEALEY ALS, a dva od njih, CNM-Au8 i pridopidin, pokazala su obećavajuće rezultate te prelaze u treću fazu testiranja.

Preostala dva lijeka, zilukoplan i verdiperstat, nisu pokazala učinkovitost te se njihova daljnja istraživanja prekidaju. Cjelokupni podaci o četiri terapije objavljeni su u četiri zasebne studije.

HEALEY ALS ispitivanje (NCT04297683) osmišljeno je kako bi omogućilo istodobno testiranje više tretmana i njihovu usporedbu s objedinjenom placebo skupinom. Ovakav pristup omogućuje brže ispitivanje lijekova uz manji broj sudionika koji primaju placebo.

Prve faze HEALEY ispitivanja obuhvatile su 161-170 pacijenata, od kojih je samo 40-42 primilo placebo, dok su ostali dobili eksperimentalne terapije. Istraživanje provodi Opća bolnica Massachusetts (Massachusetts General Hospital – MGH).

„Napredak u kliničkim znanostima omogućio je stvaranje velikog broja potencijalnih lijekova za ALS koji čekaju testiranje“, izjavila je dr. Sabrina Paganoni, suvoditeljica Neurološkog kliničkog istraživačkog instituta pri MGH-u, u priopćenju za medije. „Za bolest poput ALS-a, koja brzo napreduje, klinička ispitivanja moraju biti iznimno učinkovita kako bi se lijekovi što prije doveli do pacijenata. Platformsko ispitivanje savršen je način za to.“

Dr. Merit Cudkowicz, glavna istražiteljica HEALEY ALS ispitivanja, naglasila je da ovakav dizajn studije „pokazao da smanjuje vrijeme potrebno za pronalaženje učinkovitog tretmana za

pola i smanjuje troškove za trećinu ili više“. Također je istaknula kako istraživanje „ujedinjuje pacijente, liječnike, znanstvenike i farmaceutsku industriju“.

Produljenje životnog vijeka uz CNM-Au8

CNM-Au8 je oralni lijek koji je razvila tvrtka Clene Nanomedicine, a njegova je svrha povećati proizvodnju energije u živčanim stanicama, čije je smanjenje povezano s razvojem i napredovanjem ALS-a. U HEALEY ispitivanju pacijenti su primali CNM-Au8 u dozama od 30 ili 60 mg, ili placebo.

Rezultati ove faze objavljeni su u časopisu JAMA u radu pod naslovom „CNM-Au8 u amiotrofičnoj lateralnoj sklerozi – HEALEY ALS platforma ispitivanja“.

Glavni cilj bio je utvrditi usporava li CNM-Au8 napredovanje bolesti, mjereno ALS funkcionalnom ljestvicom (ALSFRS-R), te produljuje li životni vijek. Nažalost, istraživanje nije ispunilo primarni cilj, budući da nije zabilježena razlika u stopi pada ALSFRS-R ni stopi preživljavanja između skupine koja je primala lijek i one koja je primala placebo nakon 24 tjedna.

Međutim, viđeni su neki obećavajući rezultati. Eksploratorne analize pokazale su da su izgledi za produljenje životnog vijeka bili značajno bolji za pacijente koji su primali nižu dozu nego za one koji su primali placebo. Podaci su također sugerirali da su oni koji su primali CNM-Au8 imali manju vjerojatnost da će trebati intervencije poput cijevi za hranjenje ili invazivne ventilacije.

CNM-Au8 također je bio povezan sa smanjenim markerima oštećenja živaca u odnosu na placebo, za što je Američka agencija za hranu i lijekove (FDA) rekla da bi moglo poslužiti kao osnova za ubrzano odobravanje eksperimentalne terapije. Terapija je općenito bila sigurna, bez prijavljenih ozbiljnih nuspojava. Studija faze 3 koja se nada potvrditi može li liječenje CNM-Au8 produžiti preživljavanje je u tijeku.

Učinak pridopidina na sposobnost govora

Pridopidin, koji razvija tvrtka Prilenia Therapeutics, dizajniran je za aktivaciju receptora vezanog za zaštitu živčanih stanica. Rezultati ove faze objavljeni su u časopisu JAMA u radu pod naslovom „Pridopidin u amiotrofičnoj lateralnoj sklerozi – HEALEY ALS platforma ispitivanja“.

Poput kraka CNM-Au8, glavni cilj s pridopidinom bio je procijeniti utjecaj liječenja na napredovanje bolesti. Studija također nije uspjela postići taj cilj, iako su viđeni neki obećavajući

podaci.

Konkretno, podaci pokazuju da su pacijenti liječeni pridopidinom zadržali bolje govorne sposobnosti od onih koji su primali placebo. ALS često utječe na govor i istraživači su primijetili da je "kritična važnost govora za pacijente s ALS-om dobro prepoznata." Podaci također upućuju na moguće usporavanje progresije bolesti u podskupini pacijenata s brzo napredujućom bolešću koji su započeli liječenje ubrzo nakon dijagnoze. Na temelju tih podataka, Prilenia je najavila planove za fazu 3 ispitivanja kako bi se dodatno procijenila terapija.

Razočaravajući rezultati

Rezultati za verdiperstat i zilucoplan bili su razočaravajući. Nalazi za verdiperstat objavljeni su u časopisu JAMA Neurology u radu pod naslovom „Verdiperstat u amiotrofičnoj lateralnoj sklerozi – rezultati randomiziranog HEALEY ALS platformskog ispitivanja“, dok su rezultati zilukoplana objavljeni u JAMA Network Open u radu „Učinkovitost i sigurnost zilukoplana u amiotrofičnoj lateralnoj sklerozi – randomizirano kliničko ispitivanje“.

Obje studije nisu pokazale nikakav značajan učinak i razvoj lijekova je prekinut. Tri druga lijeka testirana u HEALEY-ju, SLS-005, DNL343 i fosigotifator, također nisu uspjela postići svoje glavne ciljeve, iako su uočeni neki obećavajući trendovi s fosigotifatorom i daljnje analize su u tijeku.

„Ove četiri studije i prve godine platformskog ispitivanja pokazale su da ljudi mogu postići više kada rade zajedno“, izjavio je dr. Suma Babu, suvoditelj ispitivanja verdiperstata. „Odgovor za ALS neće doći iz jednog izvora, već iz većeg ekosustava koji ujedinjuje različite dijelove koji su potrebni za promjenu. Ima nade i ljudi koji vrijedno rade kako bi izliječili ovu složenu bolest na najbolji i najučinkovitiji način.“ [3]

[3] ALS News Today (2025). Results published for first 4 drugs in HEALEY trial; 2 to be tested further.

Dostupno na: <https://alsnewstoday.com/news/results-published-first-4-drugs-healey-trial-2-move-further-testing/>

Udruga CMT podupire rad na identificiranju više gena povezanih s bolestima

Donacija od 423.000 dolara platformi Genesis za unaprjeđenje CMT dijagnoze i liječenja

Udruga CMT ulaže 423.000 USD u bazu podataka Genesis kako bi pomogla u poboljšanju dijagnoze Charcot-Marie-Tooth bolesti (CMT).

Investicija, dio programa udruge Strategy to Accelerate Research, poznatog kao CMTA-STAR, namijenjena je pomoći istraživačima u identificiranju dodatnih gena čije su mutacije uzroci CMT-a.

"Ova inicijativa CMTA-STAR nadograđuje se na naše postojeće partnerstvo s GENESIS-om", izjavila je u priopćenju za javnost dr. Katherine Forsey, glavna istraživačica udruge.

Polovici pacijenata s dijagnosticiranim CMT-om nedostaje potvrđeni genetski uzrok

CMT je genetska bolest. Pa ipak, iako je utvrđeno da je CMT uzrokovan mutacijama, identificiranje specifičnih genskih promjena koje stoje iza bolesti bio je izazov za istraživače.

Prema Udruzi CMT, oko polovice ljudi s dijagnozom CMT nema potvrđenu genetsku dijagnozu - drugim riječima, nije jasno koja mutacija uzrokuje njihovu bolest. A kada se identificiraju mutacije, rezultati nisu uvijek konačni. Otprilike polovica mutacija koje su povezane s CMT-om smatraju se varijantama nesigurnog značaja, što znači da trenutno nema dovoljno podataka da se sa sigurnošću kaže uzrokuju li te mutacije doista bolest.

SDDH @-BILTEN

Prepoznavanje mutacija u korijenu CMT-a važno je za olakšavanje dijagnoze poremećaja. Poznavanje temeljnih uzroka također je ključan prvi korak u kreiranju tretmana za rješavanje nedostataka.

Platforma Genesis je besplatan, online alat koji istraživači mogu koristiti za prikupljanje i analizu genetskih podataka o rijetkim bolestima. Trenutno se u bazi podataka nalazi oko 2500 genomskih skupova podataka koji se odnose na CMT, a analize pomoću Genesis pomogle su identificirati desetke gena koji uzrokuju CMT. Istraživanje pomoću ovog alata nedavno je otkrilo podvrstu CMT-a uzrokovanu mutacijama u genu SORD.

Genesis je "već dovela do otkrića 30 CMT gena, uključujući transformativni gen SORD", rekao je Forsey. "Širenje ovog resursa nije samo rješavanje dijagnostičkih zagonetki; radi se o pružanju odgovora obiteljima i opremanju zajednice znanjem koje nas dovodi bliže liječenju."

Financiranje će pomoći u olakšavanju novih analiza kako bi se razumjeli složeni genetski podaci. Napore će voditi Stephan Züchner, MD, PhD, član savjetodavnog odbora programa CMTA-STAR i član The GENESIS Project Foundation.

"CMTA je bio nevjerojatan partner u podršci GENESIS genomske baze podataka i istraživačke platforme, koja je promijenila igru za CMT genetiku u proteklom desetljeću", rekao je Züchner, profesor ljudske genetike i neurologije na Sveučilištu u Miamiu koji je suosnivač Genesis projekta. "Ovaj će projekt proširiti GENESIS, poboljšati dijagnostički uspjeh za nedijagnosticiran CMT i osnažiti istraživače diljem svijeta." [4]

[4] Charcot-Marie-Tooth News (2025). CMT Association supporting work to identify more disease-related genes. Dostupno na: <https://charcot-marie-toothnews.com/news/cmt-association-supporting-work-id-disease-related-genes/>

Premještanje u psihologiji

Zašto iskaljujemo svoje osjećaje na pogrešnim ljudima

Premještanje (displacement) je psihološki obrambeni mehanizam u kojem osoba preusmjerava negativnu emociju s njenog izvornog izvora na manje prijetećeg primatelja. Premještena agresija jedan je od najčešćih primjera koji vjerojatno prepoznajete—možda ste je i sami doživjeli. Ako je osoba ljuta, ali ne može izravno izraziti svoj bijes prema stvarnom uzroku bez posljedica, može "iskaliti" svoju ljutnju na osobu ili predmet koji predstavlja manji rizik.

To se događa kada se izderete na prijatelja, iako ste zapravo ljuti na svog šefa. Ili kada se naljutite na partnera, iako duboko u sebi znate da vam on nije pravi uzrok bijesa. Budući da ne možete izraziti svoje emocije prema stvarnom izvoru ljutnje, preusmjeravate ih na sigurniju, prikladniju metu.

Premještanje nam može pomoći da se nosimo sa stresom i ljutnjom, ali također može ozbiljno narušiti odnose i negativno utjecati na našu dobrobit. Važno je naučiti prepoznati premještanje kako biste bili sigurni da svoje negativne osjećaje ne iskaljujete na pogrešnim osobama.

Premještanje kao obrambeni mehanizam

Obrambeni mehanizmi su nesvjesne strategije koje ljudi koriste kako bi se nosili s neprihvatljivim osjećajima. Za razliku od svjesnih strategija suočavanja koje koristimo za

upravljanje svakodnevnim stresom, obrambeni mehanizmi djeluju na potpuno nesvjesnoj razini. Obrambeni mehanizmi jedan su od načina na koje um nesvjesno nastoji smanjiti anksioznost i vratiti emocionalnu ravnotežu.

Psihološke obrane djeluju bez svjesne svijesti kako bi pomogle u suočavanju s prijetećim osobama, stvarima ili okruženjem.

Kada ljudi koriste premještanje emocija, um osjeća da bi reakcija na izvorni izvor frustracije mogla biti neprihvatljiva—čak i opasna. Umjesto toga, pronalazi manje prijeteći subjekt koji može poslužiti kao sigurniji izlaz za te negativne osjećaje.

Znakovi premještanja

Obrambeni mehanizmi vrlo su česti i obično predstavljaju normalan dio svakodnevnog funkcioniranja. Premještanje kao obrambeni mehanizam pomaže nam usmjeriti emocije i porive koji bi se mogli smatrati neprikladnima ili štetnima prema zdravijim, sigurnijim ili produktivnijim izlazima.

Istraživači sugeriraju da su neki od tipičnih znakova premještanja sljedeći:

- Fokusiranje na stvari koje nisu povezane s izvorom emocije (npr. čišćenje ili organiziranje kako bi se odvrtila pažnja od ljutnje na nekoga)
- Intenzivne emocije prema nekome tko ima malo veze s pravim izvorom emocija, ali dijeli određene sličnosti s njim
- Skretanje s teme tijekom emocionalno nabijenih razgovora
- Čitanje ili gledanje filmova koji prikazuju slične situacije
- Izražavanje emocija prema manjim ili nevažnim aspektima situacije umjesto fokusiranja na pravi izvor problema, što ponekad može izgledati kao cjepidlačenje
- Iritacija zbog sitnih neugodnosti umjesto suočavanja s glavnim problemom

Kada se koristi na prikladan način, obrambeni mehanizmi poput premještanja mogu nas zaštititi od negativnih osjećaja, pomoći u smanjenju razočaranja, zaštititi naše samopouzdanje i pomoći nam u upravljanju razinom stresa. Premještanje nas može zaštititi od anksioznosti skrivajući stresne ili neprihvatljive misli te očuvati naš osjećaj vlastitog ja.

No, obrambeni mehanizmi poput premještanja mogu postati štetni ako se prečesto koriste ili ako dovode do problematičnih ponašanja i odnosa s drugima. Pretjerana upotreba ovih mehanizama može pridonijeti psihološkoj nelagodi i slabijem funkcioniranju.

Čimbenici koji utječu na premještanje

Premještanje služi kao način preusmjerenja osjećaja, ali također može uzrokovati štetu. Postoji nekoliko čimbenika koji utječu na to kako i kada dolazi do premještanja.

Dob

Mala djeca iskazuju svoje osjećaje na izravan način. Stoga je vjerojatnije da će svoje negativne emocije usmjeriti na izvorni cilj (bez obzira na prikladnost reakcije).

Na primjer, četverogodišnje dijete vjerojatno će jednostavno vikati na roditelja kada je uzrujano. S druge strane, četrnaestogodišnjak može preusmjeriti svoju frustraciju s roditelja na mlađeg brata ili sestru tako što će se posvađati s njima.

Intenzitet

Izuzetno uznemirujući porivi ili osjećaji mogu rezultirati jačim emocionalnim ispadima prema zamjenskom cilju. Na primjer, neprikladan poriv (poput želje da nekoga udari) može se izraziti kao snažan emocionalni ispad (poput vikanja na supružnika).

Učestalost

Većina ljudi doživjela je situaciju u kojoj su svoje negativne emocije iskalili na sekundarnom cilju. Iako premještanje može biti normalan odgovor, može preći granicu i postati neprilagođeno ili čak nasilno ponašanje. Ako se osoba oslanja na premještanje kao obrambeni mehanizam za suočavanje sa svim emocionalnim uzrujavanjima, to će manje vjerojatno biti korisno i može joj čak nanijeti štetu.

Ostali čimbenici

Istraživanja su također pokazala da su, osim što su češći kod mlađih osoba, patološki obrambeni mehanizmi poput premještanja povezani i s nižom razinom obrazovanja, nižim prihodima te nikada sklopljenim brakom.

Vrste premještanja

Premještanje emocija može se manifestirati na nekoliko različitih načina. Može se izraziti kao ljutnja usmjerena prema manje prijetećoj osobi ili objektu, ili može poprimiti prilagodljiviji oblik poznat kao sublimacija.

Sublimacija podrazumijeva preusmjerenje neprihvatljivih seksualnih poriva prema neseksualnim aktivnostima koje su produktivne i društveno prihvatljive, poput rada i kreativnosti. Sublimacija omogućuje konstruktivan način izražavanja neprihvatljivih poriva.

Kako funkcionira

Zamislite da vas je šef na poslu ukorio. Izražavanje ljutnje ili frustracije izravno prema šefu ne bi bilo mudro, a moglo bi vas čak i stajati posla. Umjesto toga, potiskujete emocije do kraja dana. Kada dođete kući, možete iskaliti ljutnju na nesuđenom cimeru ili burno reagirati na nešto nevažno, poput toga da su vaša djeca neposlušna. Najčešće je okidač neznatan, ali vaša reakcija je pretjerana.

Ljutnja koju ste osjećali prema šefu ispoljava se, ali na neizravan način. Posljedice vikanja na cimera ili strogo kažnjavanje djece vjerojatno su manje ozbiljne nego da ste frustracije iskalili na šefu ili kolegama.

Osoba ili objekt na koji se preusmjeravaju osjećaji obično se bira zato što je manje prijeteći ili čak potpuno nemoćan.

Ako ste ikada svoje negativne emocije iskalili na prijatelju, članu obitelji ili čak potpunom strancu zbog nečeg sasvim drugog, koristili ste premještanje emocija kao obrambeni mehanizam – čak i ako toga niste bili svjesni.

Primjeri premještanja

Evo nekoliko zamišljenih situacija koje ilustriraju ovaj fenomen:

- Zaposlenika je šef izgrdio zbog lošeg prezentiranja. Nakon posla odlazi na ručak u restoran, gdje se izdere na konobara zbog sitne pogreške u narudžbi.
- Frustrirani ste jer vam supružnik ne pomaže u kućanskim poslovima. Kada zamolite djecu da počnu s pospremanjem, ona se žale i odugovlače, što kod vas izaziva eksploziju ljutnje. Počinjete vikati i optuživati ih da nikada ne pomažu.
- Osobu privlači najbolji prijatelj supružnika, ali znaju da bi postupanje prema tome imalo katastrofalne posljedice. Umjesto toga, želja koju osjećaju nesvjesno je potisnuta i razvijaju sklonost prema naočalama sličnim onima koje nosi najbolji prijatelj supružnika.
- Osoba gubi posao i teško pronalazi novi. U strahu da neće moći platiti račune, frustraciju i osjećaj neuspjeha prebacuje na druge ljude u svojoj zajednici, optužujući ih za vlastite probleme.

Rekapitulacija

Premještanje se događa kada kanaliziramo svoje neželjene osjećaje prema nečemu što nam se čini sigurnijim da ih izrazimo. Nažalost, to ponekad znači izbacivanje tih negativnih osjećaja na prijatelje, obitelj ili druge kojima je stalo do nas.

Utjecaj premještanja

Premještanje ponekad može dovesti do neočekivanih ishoda i čak pokrenuti niz reakcija. Slijede neki od načina na koje ovaj obrambeni mehanizam može negativno utjecati na vaš život.

- Neprimjereno izražavanje emocija: Preusmjerene emocije često su intenzivne i nesrazmjerne situaciji.
- Krug ljutnje i negativnosti: Na primjer, zaposlenik ljut na šefa može svoju frustraciju iskaliti na supružniku, koji zatim postaje razdražljiv prema djeci, a djeca pak jedno prema drugome.
- Problemi u odnosima: Budući da su voljene osobe često meta preusmjerenih emocija, to može dovesti do zamjeranja i sukoba, čime se narušava odnos.
- Predrasude: Preusmjerena agresija može uzrokovati predrasude prema određenim društvenim skupinama. Neki su znanstvenici tvrdili da je neprijateljstvo Nijemaca prema Židovima nakon Prvog svjetskog rata bilo oblik preusmjerene ljutnje zbog gospodarskih posljedica rata.
- Traženje žrtvenog jarca: U prethodnom primjeru, ljudi su bijes usmjerili prema manjini umjesto prema vlastitim postupcima ili vladi, što se naziva „žrtvenim jarcem”.

Istraživanja o valjanosti premještanja emocija su podijeljena. Neka starija studija sugerira da nema dovoljno dokaza koji bi poduprli ovu teoriju, dok kasnija istraživanja potvrđuju da se emocionalna pobuđenost može prenijeti iz jedne situacije u drugu.

Na primjer, iako biste se mogli suzdržati u društvenom okruženju jer bi reagiranje bilo neprikladno, potiskivanje svojih osjećaja neće učiniti da oni nestanu. Vaše emocionalno stanje ostaje isto. Kasnije ćete se možda naći u okruženju u kojem *možete* reagirati s manje posljedica. Tada oslobodite sve osjećaje koje ste potisnuli.

Druge studije također su ponudile široku podršku obrambenim mehanizmima, uključujući premještanje, koji su neophodni za ljudsko zdravlje i odnose. Na temelju podataka iz 70-godišnje longitudinalne studije, skupina istraživača otkrila je da psihološki obrambeni mehanizmi mogu utjecati na tijelo i um.

Sudionici koji su koristili adaptivne obrambene mehanizme (uključujući premještanje) u srednjim godinama imali su bolje fizičko zdravlje kasnije u životu. Novija istraživanja također podupiru ideju da zrele obrane (kao što je sublimacija) mogu igrati ključnu ulogu u stvaranju čvrstih i podržavajućih društvenih odnosa, pridonoseći poboljšanju fizičkog zdravlja.

Kako se nositi s premještanjem emocija

Pretjerano oslanjanje na premještanje ili bilo koji drugi obrambeni mehanizam može biti

neučinkovit ili čak problematičan. Istraživanje je pokazalo da je korištenje neurotičnih, nezrelih i patoloških obrambenih mehanizama prevladava među općom populacijom. Također je povezan s psihosocijalnim oštećenjima i lošijim mentalnim zdravljem.

Ako ste zabrinuti zbog svoje upotrebe premještanja kao obrambenog mehanizma, to je nešto o čemu možete razgovarati s terapeutom ili savjetnikom kao dijelom psihoterapije. Može biti korisno pogledati svoje vlastito ponašanje kako biste stekli bolji osjećaj koristite li premještanje na koristan način.

Samopromatranje

Jedan od prvih koraka ujedno je i jedan od težih: promatranje vašeg ponašanja i postupaka i utvrđivanje može li ih uzrokovati premještanje. Premještanje nije nešto što se može lako vidjeti. Često je moguće zaključiti samo na temelju onoga što možete ispitati o vlastitom ponašanju.

U ovoj fazi može biti od pomoći rad s terapeutom. Oni mogu sagledati vaše ponašanje s "vanjske" točke gledišta i pomoći vam da vidite stvari iz objektivnije perspektive.

Na primjer, možete reći svom terapeutu da vam ne smeta što vaš suprug radi do kasno navečer i vikendom, ali vaš govor tijela i vaš govor mogu sugerirati suprotno. Kako budete pričali više o svom ponašanju, moglo bi vam postati jasno da kada ste navečer nervozni sa svojom djecom, to je zapravo znak frustracije koju osjećate prema svom supružniku.

Refleksija

Refleksija je strategija koju terapeuti mogu koristiti kako bi vam pomogli prepoznati kada koristite obrambene mehanizme poput premještanja. Ovom strategijom vaš terapeut odražava vaše osjećaje na način koji vas potiče da razmislite o tome što ste učinili ili rekli.

Cilj korištenja tehnike refleksije je otkriti skrivene brige ili brige koje su imale ulogu u vašem ponašanju. Na primjer, dok svom terapeutu govorite o izražavanju ljutnje na kolegu s posla, mogli biste otkriti jednu od svojih skrivenih briga – da vaš novi upravitelj ne prepozna vaše talente i trud. Umjesto da izrazite svoje emocije svom šefu (prijeteća meta), svoju ste frustraciju iskalili na kolegi (manje prijeteća meta).

Promijeniti perspektivu

Jednom kada počnete prepoznavati epizode nezdrave izmještenosti u vlastitom životu, sljedeći je korak traženje svrhovitih načina da promijenite svoje razmišljanje i ponašanje. Na primjer, ako vičete na svog supružnika jer istiskujete svoje frustracije s posla, stanite, odmaknite se i odvojite trenutak da povratite kontrolu. Kada se nađete u neprilagodljivom ponašanju uzrokovanom premještanjem, pokušajte preoblikovati situaciju i pronaći zdraviji odušak za svoje osjećaje.

Svjesno se potrudite preusmjeriti svoje negativne osjećaje prema odgovarajućoj meti. Alternativni izlazi mogu uključivati pisanje o situaciji i kako se osjećate, sudjelovanje u sportu

ili tjelesnim vježbama ili bavljenjem produktivnim hobijem.

Zaključak

Kao i drugi psihološki obrambeni mehanizmi, premještanje može biti normalan i zdrav način suočavanja s nesvjesnim negativnim emocijama. Međutim, pretjerano oslanjanje na premještanje kao način upravljanja negativnim osjećajima može biti neproduktivno, pa čak i destruktivno—posebno ako frustracije iskaljujete na nemoćnim ljudima oko sebe.

Može biti teško prepoznati vlastito premještanje. Ako ste zabrinuti zbog načina na koji koristite ovaj obrambeni mehanizam, terapija vam može pomoći da uočite kada su vaši postupci, riječi ili ponašanja zapravo obrambeni mehanizam. Kad naučite prepoznavati premještanje, možete poduzeti korake kako biste ga osporili i pronašli učinkovitije načine suočavanja. [5]

[5] Verywell Mind (2025). Displacement in Psychology.

Dostupno na: <https://www.verywellmind.com/what-is-displacement-in-psychology-4587375>